

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук із соціальних комунікацій,
старшого наукового співробітника,
професора кафедри інформаційних комунікацій
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Олени Вікторівни Григоревської
на дисертацію Ван Шуайтяня
«Цифрова трансформація системи книгорозповсюдження КНР»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Стрімкий ріст цифровізації процесів виробництва нової інформації, цифровізація системи соціальних інформаційних комунікацій, та, зокрема, системи книгорозповсюдження породжують нові виклики, що потребують реагування як на глобальному, світовому рівні, так і локальному, регіональному. Йдеться про пошук оптимальних моделей документо- та книгорозповсюдження в умовах цифровізації, моделей, які б відповідали державній інформаційній політиці певної країни в аспектах цифровізації суспільних відносин, розвитку цифрової економіки, кібербезпеки та урахували світові тенденції. У даному контексті дисертаційне дослідження Ван Шуайтянь вказує на те, що проблеми, які постають у контексті всеосяжної цифровізації системи книгорозповсюдження КНР, потребують консолідованого вирішення, а запропоновані ним рекомендації можуть слугувати орієнтирами для відповідних політик інших країн.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, результатів і висновків дисертації. Усі наукові положення і висновки дисертаційного дослідження цілком обґрунтовані, взаємопов'язані із змістом роботи, мають теоретичне і практичне значення. Композиційна побудова представленої до захисту дисертації містить в собі вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел, додатки і повністю підпорядкована логіці висвітлення результатів дослідження. Методологічні підходи і методи дослідження, які використав автор, є сучасними і повністю відповідають основним вимогам до наукових робіт. Висновки є чіткими та лаконічними і можуть бути використані

в практичній діяльності суб'єктів інформаційної, бібліотечної та книговидавничої галузей в умовах всеосяжної цифровізації.

Наукова новизна отриманих результатів сконцентрована у кількох площинах, теоретичній та практикоорієнтованій, зокрема вперше:

- обґрунтована необхідність розглядати систему книгорозповсюдження в широкому сенсі як сукупність процесів по доведенню видання від автора до читача, що включає поряд з книжковою торгівлею також видавничу і бібліотечну діяльність, відповідно до цифрової трансформації книжкової сфери, що призвела до утворення єдиного інтегрованого середовища;

- запропонована періодизація цифрової трансформації книжкової індустрії КНР, яка включає три етапи: 90-ті рр. ХХ ст. — початок процесу оцифровки видань, використання Інтернету для забезпечення доступу до оцифрованого контенту, розвиток електронної комерції; з 2000 до 2010 рр. — започаткування електронного книговидання та електронної книжкової торгівлі; з 2010 рр. — розвиток книгорозповсюдження через мобільні пристрої, виникнення платформ цифрової дистрибуції, які у своїй діяльності поступово використовують найновіші досягнення в галузі ІКТ;

– обґрунтована роль цифрового читання як потужного драйвера інновацій в галузі книгорозповсюдження КНР, що охоплюють удосконалення апаратних пристроїв доступу до цифрового контенту, мобільних застосунків та платформ дистрибуції завдяки можливостям мережевих технологій;

– проаналізовано стан впровадження ІКТ (технології Big Data, хмарних технологій, штучного інтелекту, Інтернету речей) у діяльність суб'єктів книгорозповсюдження КНР, що дозволяє зробити висновок про цифрову трансформацію системи;

– визначені перспективи розвитку системи книгорозповсюдження в новому інтегрованому соціокомунікаційному середовищі, що базуються на принципах диверсифікації, інтеграції, персоналізації, інтерактивності, сервісоорієнтованості, юзабіліті;

– з'ясована сутність книгозповсюдження в умовах цифрових трансформацій як процесу доведення авторського повідомлення у вигляді друкованого або цифрового видання диверсифікованими каналами в інтегрованому соціокомунікативному середовищі з використанням можливостей нових ІКТ.

Окрім цього удосконалено терміносистему предметної галузі «книгозповсюдження» в умовах цифрового середовища; поглиблено обґрунтування передумов поширення цифрового читання (соціальних, економічних, технологічних, психологічних, ергономічних); розширене уявлення про процеси цифрової трансформації системи книгозповсюдження.

Практичне значення одержаних результатів дослідження також може розглядатися у двох площинах – методичній та практикоорієнтованій, організаційній. Так, висновки та рекомендації дослідження можуть слугувати теоретико-методичною та організаційною основою формування та розвитку системи книгозповсюдження в умовах цифрової трансформації в єдиному інтегрованому середовищі. Використання досвіду цифровізації економічних та комунікаційних моделей у галузі книгозповсюдження КНР в практичних аспектах сприятиме удосконаленню відповідних систем інших країн. Як засвідчено актом впровадження від 11 березня 2024 р., основні результати дисертаційного дослідження впроваджено до навчального процесу підготовки бакалаврів зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в Харківській державній академії культури.

Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях автора. Основні результати й висновки дисертаційного дослідження висвітлено в 9 публікаціях: 3 – статті в наукових фахових виданнях України; 6 – у виданнях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження Ван Шуайтяня виконане самостійно, наукові результати та висновки одержані ним особисто.

Оцінка змісту дисертації. У *вступі* автор дисертаційного дослідження обґрунтовує актуальність обраної теми, визначає мету, завдання, об'єкт і

предмет, методологію і методи дослідження; розкриває наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок, висвітлює апробацію результатів дисертації та публікації.

У *першому розділі* «Теоретико-методичні засади дослідження системи книгорозповсюдження в цифровому середовищі», який складається з трьох підрозділів, автор послідовно демонструє результати аналізу публікацій інших дослідників з обраної проблематики, переконливо обґрунтовує вибір методологічних підходів і методів проведення власного дослідження. До переваг цього розділу дослідження слід віднести аналіз термінологічних новацій, пов'язаних з тематикою дослідження. У центрі уваги дисертанта питання коректного вживання термінів «оцифровка», «цифровізація», «цифрова трансформація», вплив цифрових трансформацій на галузь книгорозповсюдження та виникнення нових суб'єктів, продуктів, процесів та гравців інформаційного ринку, які породжують нові поняття. Більшість з цих понять, на думку Ван Шуайтяня, є предметом професійної дискусії, тому він зупиняється на ключових для дослідження поняттях: «електронна книга», «електронне/цифрове видання», «онлайн-публікація», «електронна/цифрова бібліотека», «цифрова платформа», «платформа цифрового контенту» тощо.

У *другому розділі* дисертації «Розвиток системи книгорозповсюдження КНР в умовах цифрового середовища» автор знайомить нас із загальною характеристикою та особливостями системи. У першому підрозділі акцентує увагу на структурних елементах, що були притаманні доцифровій добі і функціонують до сьогодні (книжкова торгівля, книговидавництва, бібліотеки), а також на тих, що з'явилися в новому соціокомунікаційному середовищі, а саме: інтернет-магазини, платформи цифрової дистрибуції. Аналіз статистичної інформації, що характеризує систему, ґрунтується на звітах Асоціації видавців Китаю та наукових публікаціях. Матеріали підрозділу доречно ілюстровані графіками та діаграмами. У межах другого підрозділу дисертант обґрунтовує тезу про те, що цифрові трансформації у галузі безпосередньо пов'язані з розвитком Інтернет-технологій; аналізує динаміку охоплення населення КНР

інтернет-платформами і сервісами, характеризує законодавчу базу цифрового середовища Китаю. Переконаливо доводить, що Китай активно розвиває правову систему, сприяє створенню здорового середовища для цифрової економіки. Третій підрозділ присвячено визначенню основних етапів цифрової трансформації книжкової індустрії КНР. Особливу увагу приділено бібліотекам як флагманам цифровізації, зокрема проєкту «Китайська цифрова бібліотека експериментального типу» (Chinese Pilot Digital Library Project) та Програмі цифрових бібліотек Китаю (China Digital Library Program).

У *третьому розділі* «Стан та перспективи цифрової трансформації системі книгорозповсюдження КНР» на підставі аналізу статистичної інформації та соціально-економічних чинників, які сприяли поширенню цифрового читання, зроблено висновок, який ми цілком підтримуємо, що «подальший розвиток цифрового читання є потужним драйвером інновацій в галузі книгорозповсюдження КНР, які охоплюють удосконалення апаратних пристроїв доступу до цифрового контенту, мобільних застосунків та платформ дистрибуції завдяки можливостям мережевих технологій» (с. 150); розглянуто використання конкретних ІКТ в процесах книгорозповсюдження, таких як технології Big Data, хмарні технології, технології ШІ та Інтернет речей. Визначенню перспектив цифрової трансформації системи книгорозповсюдження КНР присвячено окремий підрозділ. Зазначені дослідником принципи, на яких будується система книгорозповсюдження в умовах цифрової трансформації, а саме: диверсифікація, інтеграція, персоналізація, інтерактивність, сервісоорієнтованість та юзабіліті можуть слугувати основою подальших галузевих досліджень.

Висновки є переконливими та логічно поєднані із завданнями та матеріалами дослідження, відбивають наукову позицію автора.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Перевірка тексту дисертаційної роботи на унікальність через програмне забезпечення StrikePlagiarism дала змогу засвідчити відсутність текстових збігів. Уважне вивчення дисертації та наукових публікацій підтвердило наявність посилань на

використані джерела, відсутність академічного плагіату, елементів фабрикації та фальсифікації.

Високо оцінюючи результати дисертаційного дослідження Ван Шуайтяня, вважаємо за необхідне зробити певні **зауваження**:

1. Обсяг параграфу 1.1 Проблеми цифрової трансформації системи книгорозповсюдження: аналіз джерел видається переобтяженим. Подекуди аналіз публікацій інших дослідників є надто деталізованим. Це стосується і змісту параграфу 1.2, присвяченого обґрунтуванню методології та методів дослідження, які використав дисертант у роботі.
2. На с. 28 автор звертає нашу увагу на групи населення з «низькою цифровою грамотністю». Виникає питання – чи є урядові програми, спрямовані на підтримку або навчання таких груп потенційних користувачів цифровою книгою, платформами цифрового контенту?
3. Ще раз підкреслюємо високий рівень термінологічних розвідок дисертанта, представлений у змісті параграфа 1.3, проте потребуємо уточнення – терміни «платформа цифрового контенту» та «цифрова платформа» використовуються як синоніми чи мають суттєві відмінності у контексті дослідження?
4. Уважний аналіз матеріалів дисертаційного дослідження спонукає до виникнення наступного питання. Чи є у фокусі уваги китайських дослідників та урядовців розвиток цифрових компетентностей учасників сучасного процесу книгорозповсюдження? Це стосується і створювачів цифрового контенту, і кінцевих споживачів продукції «цифрового читання». Оскільки підтримка розвитку «нової екосистеми цифрового читання», яку представляє нам дисертант, не можлива без розвитку відповідних компетентностей її учасників.
5. У межах третього розділу, на с. 149 дисертації автор зазначає, що цифрове читання відкриває великі перспективи для персоналізованого сервісу і констатує, що китайські мобільні програми для читання мають

різні бізнес-моделі. Яку модель автор вважає найоптимальнішою? Чи можна говорити про універсальну модель?

- б. У тексті дисертації спостерігаються певні стилістичні та граматичні огріхи. Зокрема, с. 23 «у наступному» замість «у подальшому», «на світанку книгознавства», «безплатній основі» замість «безоплатній», с. 30 «наковиця» замість «науковиця», с. 45 «має продемонструвало», с. 47 «на світанку інформаційного суспільства» тощо.

Загальні висновки. Зазначені зауваження не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження Ван Шуайтяня. Результати роботи переконливо свідчать про актуальність, вагомість наукових висновків і практичних рекомендацій для подальшого розвитку системи книгорозповсюдження в умовах цифрової трансформації.

Дисертаційне дослідження Ван Шуайтяня «Цифрова трансформація системи книгорозповсюдження КНР» є завершеною науковою працею, виконаним автором самостійно.

Зміст дисертації викладено у відповідності до вимог Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40. Дисертація відповідає вимогам пп. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а здобувач Ван Шуайтянь заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

Офіційний опонент,
доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник,
професор кафедри інформаційних
комунікацій Київського столичного
університету імені Бориса Грінченка

Олена ГРИГОРЕВСЬКА

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Код ЄДРПОУ 45307965

Особистий підпис
Григоревської
Засвідчую
Григоревської
Григоревської
Григоревської